

Az MTA kutatóközpontok és kutatóintézetek 2019. évi átvilágítása
Bölcész- és társadalomtudomány
összefoglaló

MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont (MTA BTK)

MTA Nyelvtudományi Intézet (MTA NYTI)

MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont (MTA TK)

MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont (MTA KRTK)

**MTA Természettudományi Kutatóközpont Kognitív Idegtudományi
és Pszichológiai Intézete (MTA TTK KTI)**

I. Rövid tudományterületi bevezető

A bölcész- és társadalomtudományok területén tevékenykedő kutatóközpontok és kutatóintézetek, továbbá kutatócsoportok – a tudományterület közlési szokásainak megfelelően – a másik két tudományterületétől kissé eltérő adatlapokon mutatták be publikációs teljesítményüket. Itt olyan publikáció típusok is helyet kaptak, mint a kritikai kiadás, katalógus stb., amelyek a másik két tudományterületre nem jellemzőek. Szintén fontos megemlíteni, hogy a tudományterület egyes intézeteinek, illetve kutatócsoportjainak eredményei gazdasági szempontból közvetetten, közép- és hosszútávú társadalmi hatásokban érvényesülnek pozitívan. A tudományterület akadémiai kutatóhelyei nagyban hozzájárulnak az egyetemes és nemzeti kulturális örökség feltárásához, közzétételéhez és a következő nemzedékekre hagyományozásához, egyúttal az európai összetartozás- és a nemzettudat fejlesztéséhez. Emellett fontos szerepük van a jelen és a jövő gazdasági, társadalmi problémáinak feltárásában és a megoldási lehetőségek felkutatásában. Néhány kutatócsoport teljesítménye profiljából adódóan nem értékelhető a KTEB által meghatározott szempontrendszer alapján (speciális rendeltetésű, társadalmi szolgáltatást végző, vagy közgyűjteményi feladatokat is ellátó kutatócsoportok). Néhányuk tudományos életben való részvétele is nagyrészt csak nemzeti szinten mérhető, ahogy ez a saját nemzeti tudományterületeiknél más országok esetében is jellemző. Ugyanakkor a tudományterület intézményei a hazai témákkal foglalkozó publikációk esetében is a nemzetközi sztenderdeknek megfelelően dolgoznak.

II. A KTEB 9 pontja szerinti legfontosabb észrevételek

1. Az intézmény / releváns kutatási egység tudományos teljesítménye publikációs és idézettségi eredményei alapján (az adott diszciplína nemzetközi / V4 / nemzeti sztenderdjeibe mérten)

A bölcész- és társadalomtudományok területén az értékelést végző bizottságok véleménye alapján összességében megállapítható, hogy a publikációs tevékenység mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban kiemelkedő. Itt szükséges megemlíteni, hogy a művelt tudományterület jellegéből adódóan egyes intézetek, illetve kutatócsoportok alapvetően hazai témákkal foglalkoznak, és érthető módon kisebb nemzetközi figyelmet kapnak.

Kiemelendő, hogy az MTA BTK a véleményezőik szerint megújította publikációs rendszerét és kiadói tevékenységét: az MTA BTK kiadványcsoportját az egyik legnagyobb hazai bölcészkiadóvá

fejlesztették, amely átlagban évi 150 kötetet jelent meg, továbbá a Magyar Nemzeti Bankkal együttműködve angol nyelvű publikációs sorozatot indítottak. Az MTA BTK kormányzati támogatással kíván olyan kiadót („országimázs központot”) létrehozni, amely tíz év alatt ellátná a világ nagy könyvtárait a magyar kultúráról és a nagy magyar történelmi fordulópontokról szóló, friss szemléletű angol nyelvű könyvekkel. A Kutatóközpontban évente több mint 100 könyvet és 23 folyóiratot adnak ki.

Az MTA NYTI-ben folyó alap kutatások nemzetközi tekintetben is kiemelkedők. A közel 80, PhD fokozattal rendelkező kutató évi mintegy 100 nemzetközi tudományos közleménye, együtt a szintén 100 körüli hazai közleménnyel, az évenkénti 2000 körüli hivatkozással megfelelő színvonalú.

Az MTA TK esetében a központi adminisztráció sokat tett a tudományos, publikációs tevékenység támogatása és jutalmazása érdekében. A nemzetközi publikációs tevékenység ösztönzésére már 2013-tól létrehoztak közös alapokat, amelyekből pályázati úton lehet támogatást elnyerni nyelvi ellenőrzésére, külföldi utazásra, vagy nemzetközi publikációk megjelentetésének előkészítésére. Rangos nemzetközi publikációért külön díjazás is jár. Az intézmény stratégiai célja kutatási eredményeinek színvonalas nemzetközi (SSCI/Sci, Scopus Q1/Q2) folyóiratokban való közlése. Az MTA TK kutatói publikációs tevékenységében a Scopus-os tanulmányok számának jelentős növekedése azt jelzi, hogy nemzetközi értelemben az MTA TK-nak jelentős kommunikációs súlya van.

Az MTA KRTK értékelése során a bizottság kiemelte a Közgazdaság-tudományi Intézetet, amely olyan folyóiratokban képes publikálni, mint a „The Quarterly Journal of Economics” és a „Management Science”, amelyek a nemzetközi közgazdaságtudomány vezető tudományos orgánumai. Ezen eredmény alapján véleményük szerint az Intézetet világszerte a legkiválóbb intézmények között kell számon tartani, mert ez egyedülálló teljesítmény.

Az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézete esetében az értékelők szerint azoknak a kutatócsoportoknak is nőtt a nemzetközi publikációs eredményessége, amelyek esetében a korábbi értékelés során fejlesztést javasoltak.

2. Az intézmény vállalati kapcsolatai, eredményeinek hasznosulása a gazdasági szférában és a társadalom más területein

A tudományterület sajátosságaiból adódóan egyes intézmények működési bevételeinek csak elenyésző része származhat vállalati-gazdasági területről, illetve általánosságban elmondható, hogy az eredményeik gazdasági szempontból közvetetten érvényesülnek pozitívan. Ennek ellenére egyre több olyan tudományág van, ahol jelentős külső megrendelésekkel lehet számolni pl. történelmi térképek, segédkönyvek elkészítésére az oktatás számára, régészeti vagy művészettörténelmi kutatásokra (MTA BTK).

Az MTA NYTI által megvalósított nyelvtechnológiai fejlesztések segítik a hazai számítógépes kultúra átalakulását, illetve számos üzleti fejlesztésben játszanak fontos szerepet.

Az MTA KRTK vállalati kapcsolatai és eredményeinek hasznosulása tekintetében az értékelők kiemelik, hogy rendszeresen folynak az intézményben olyan kutatások, amelyeket a kormányzati szervekkel egyeztetett prioritások alapján határoznak meg. A Kutatóközpont kutatói számos minisztériumnak nyújtanak tanácsot (Innovációs és Technológiai Minisztérium, Pénzügyminisztérium). A Világgazdasági Tudományos Tanács egy új kezdeményezés, amely a világgazdaságnak Magyarországra szempontjából leginkább aktuális kérdéseiről szervez plenáris vitákat,

bevonva a tudományág legnevesebb tudósait, a kormányzati szféra és néhány kiemelt iparág képviselőjét egyaránt.

Az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézete esetében az értékelők kiemelték azokat a kutatásokat, amelyek eredményeképpen gyógyszeripari cégekkel jött létre együttműködés.

3. *Az intézmény társadalmi célú szolgáltatásai, nemzeti kulturális örökségünk megtartása és a tudományos ismeretterjesztés érdekében kifejtett tevékenysége*

Az értékelők megállapításai alapján a tudományos ismeretterjesztést valamennyi tudományterületet képviselő kutatóközpont és intézet prioritásnak tekinti.

Az MTA BTK alapfeladatának tartja a magyar kulturális örökség feltárását, áthagyományozását (ezt szolgálják a forrás- és szövegkiadások, pl. Széchenyi István és Eötvös József leveleinek kiadása), és ezáltal a magyar önazonosság erősítését. Az intézetek nemzeti kincsnek számító gyűjteményekkel rendelkeznek, mint a Bartók Archívum, a 20–21. Századi Magyar Zenei Archívum, a páratlan gazdagságú népzene- és néptáncarchívum, a különféle művészettörténeti gyűjtemények. A BTK-ban dolgoznak a magyar örökségvédelem legjobb szakértői, akik egyebek közt az MTA Székház rekonstrukciójához (a szükséges restaurációhoz) az épület építészettörténeti tudományos dokumentációját készítik. Az MTA BTK intézeteinek századokra visszanyúló gyűjteményekkel büszkélkedő könyvtárai (kivált az Eötvös Kollégium könyvtára) igazi kulturális kincsek és a magyar oktatás és tudományos kutatás legfőbb bázisai közé tartoznak.

Az MTA NYTI-ben a nemzeti kultúra hordozása és kultiválása tekintetében az értékelők kiemelték az intézetben megvalósuló nagyszótári munka és az új etimológiai szótár előkészítését. A tanácsadás és a nyelvi kisebbségek gondozása és képvisellete alapvető nemzeti szolgálat.

Az MTA TK arra törekedett – a tágasabb közönség számára is nyitott – félnapos konferenciákon, hogy a művelt laikus rétegek számára a néha absztraktnak tűnő társadalomkutatás eredményei kézzelfoghatóbbá váljanak. Az adófizetők az akadémiai kutatás fontos finanszírozói és érintettjei, a kutatási eredményeik számukra való kommunikálását a Kutatóközpont elsődleges kötelességének tartja. Javult az MTA TK rendezvényeinek sajtóvisszhangja és azok látogatottsága is.

Az MTA KRTHK elkötelezett annak érdekében, hogy a tudományt közelebb hozza a mindennapi élethez. Ezt a célt szolgálja többek között az *Absztrakt* című, rendszeresen megjelenő hírlevelük, amely közérthető formában tájékoztat a Kutatóközpontban zajló munkáról és az eredményekről.

Az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézete rendszeres szereplője a „Brain Research Days” elnevezésű eseménynek, ahol témáik között szerepel a magyar pszichoanalízis és a magyar pszichológia története.

4. *Az intézmény kutatóinak részvétele a hazai és nemzetközi tudományos életben (konferenciaszervezés és -részvétel, tagság vagy vezető pozíció tudományos testületekben, értékelési tevékenység stb.) és pályázati eredményessége*

Az értékelők véleménye alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a tudományterület valamennyi intézménye a nemzetközi konferenciákon való megjelenés mellett aktív szerepet vállal a konferenciák szervezésében. Tapasztaltabb kutatóik tudományos társaságok irányító testületeiben, bizottságaiban végeznek aktív tevékenységet.

Lényegesen elmélyítették az MTA BTK nemzetközi integrációját és megerősítették regionális és hazai vezető szerepét. Ugrásszerűen javították a nemzetközi és hazai konferencia-részvételt az ún. peregrinációs alap létrehozásával. Egy tucat új nemzetközi és hazai együttműködési szerződést kötöttek, így összesen már 57 szerződés keretében működnek együtt hazai és külföldi partnerekkel. Szoros együttműködést és partneri viszonyt alakítottak ki a szomszédos és közép-európai országok vezető bölcsészettudományi (főként történettudományi) műhelyeivel.

Az MTA NYTI bizonyos elméleti területeken (mondattan, morfológia, nyelvtörténet) nemzetközileg nemcsak kiemelkedő, hanem irányadó is. A rendkívül sok mérvadó nemzetközi együttműködés mellett számos kiváló konferenciát is szerveznek.

Az MTA TK Kisebbségkutató Intézet közreműködésével zajlik a Kutatóközpont nemzetközi társadalomtudományi folyóiratának, az „Intersections – East European Journal of Society and Politics” szerkesztése. A Jogtudományi Intézet angol nyelvű folyóirata, az „Acta Juridica Hungarica - Hungarian Journal of Legal Studies” 2016 áprilisában bekerült a HeinOnline folyóirat-adatbázisába.

Az MTA KRITK kutatói rendszeresen vesznek részt hazai és nemzetközi konferenciákon, workshopok és szemináriumok rendszeres meghívott előadói. Az intézetek maguk is számos hazai és nemzetközi konferenciát szerveznek, ezek közül kiemelendő a „Regional Studies Association”, az európai regionális tudomány vezető szervezetének konferenciája.

Az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézet kutatói számos nemzetközi konferenciát szerveztek, valamint konferenciák tanácsadó testületeinek munkájában vesznek részt. Nemzetközi folyóiratok szerkesztésében rendkívül aktívan vállalnak szerepet.

5. Az intézmény kutatóinak részvétele a felsőoktatásban, különös tekintettel a doktori képzésben való részvételre

Az értékelők valamennyi intézmény esetében hangsúlyozták a kutatók nagyon értékes és aktív szerepvállalását a felsőoktatásban. Az MTA BTK szorosan együttműködik a Kárpát-medencei magyar bölcsészettudományi oktatási intézményekkel és kutatóhelyekkel, különösen az Erdélyi Múzeum-Egyesülettel és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem magyar részlegeivel. Munkatársaik közel fele oktat egyetemen, számos tagja vesz részt PhD-képzésben.

Az MTA NYTI vezető szerepet játszik a hazai felsőoktatásban. Ennek kiemelkedő formája a két évtizede az az Elméleti Nyelvészet ELTE-MTA Kihelyezett Tanszék működtetése.

Az MTA TK kutatóinak mintegy kétharmada végez oktatási tevékenységet hazai és külföldi felsőoktatási intézmények alapszakán, mesterszakán vagy doktori képzésében.

Az MTA KRITK kutatóinak közel fele végez aktív felsőoktatási tevékenységet, különös tekintettel a doktori képzésben való részvételre. Vezető kutatóik a doktori iskolák tőzstajjai.

Az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézete számos egyetemen ápol szoros kapcsolatot (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Semmelweis Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem), nagyszámú Phd hallgató dolgozik az Intézetben.

6. Az intézmény személyi összetétele (kutatói korfa, kutatói utánpótlás, fluktuáció, tudományos minősítettség)

Személyi összetétel tekintetében vegyes képet mutatnak az intézmények.

Az MTA BTK egészére nézve megállapították, hogy az elmúlt évek során sikerült a kutatói korfát megújítani: a teljes kutatói állomány közel egynegyede 35 év alatti, amely hosszú távra is biztosíthatja a szakmai utánpótlást. Munkatársaik átlagéletkora 40 év körüli, amellyel a hazai bölcsész tudományosság derékhatát testesítik meg. Mintegy kétharmaduk rendelkezik PhD-fokozattal, vezető kutatóik többsége MTA doktora fokozattal. A testület véleménye szerint az aktív akadémikusaik számát kellene növelniük.

Az MTA NYTI esetében mind az intézeti kutatók kor szerinti megoszlása, mind a tudományos címek és tekintély alakulása biztosítja azt, hogy az Intézet a kutatóvá nevelés és mentorálás fontos központja legyen. Ugyanakkor az értékelők javaslata alapján mind az igazgatásról, mind az egyes egységek vezetéséről, életkori okokból fontos lenne utánpótlási stratégiát kialakítani a lehetséges jövőbeni vezetők megtalálása érdekében.

Az MTA TK vonatkozásában változatos képet mutatnak az intézetek: a Kisebbségkutató Intézet és a Jogtudományi Intézet esetében a kutatók egyharmada 35 év alatti, a Politikatudományi Intézetben csak egynegyede, a Szociológiai Intézetben még kevesebben tartoznak ehhez a korcsoporthoz. A legnagyobb arányban a Szociológiai Intézetben dolgoznak női kutatók, mintegy kétharmad arányban.

Az MTA KRTK esetében összességében elmondható, hogy a kutatók kor és akadémiai fokozatok szerinti megoszlása nagyon jó, a vizsgált időszakban nem volt jellemző a fluktuáció. Az értékelők javaslataik között megfogalmazták, hogy több figyelmet kellene fordítani fiatal PhD jelöltek alkalmazására.

Az MTA TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézetében a kutatók jelentős része határozott idejű pályázati, projekt támogatásokból kapja a bérét, ami megnehezíti a hosszútávú humánpolitikai tervezést. A kutatók kor szerinti megoszlása a trendeknek megfelelően alakul, kivéve, hogy a középkorúak aránya a szokásosnál alacsonyabb.

7. Az intézmény vezetési struktúrája és gyakorlata

A véleményezők szerint az MTA BTK intézményeinek harmonikus és eredményes együttműködésében nagyon fontos szerepe van annak, hogy a Központ vezetése folyamatos, széles körű, hatékony eszmecserékkal, szakmailag és emberileg is jó légkörben, kiegyensúlyozottan, mind a hét diszciplína sajátosságainak és érdekeinek figyelembevételével irányítja a kutatóhely működését.

Az MTA NYTI vizsgálata során megállapították, hogy az Intézet a néhány országos, nemzeti témát kivéve lényegében tudományos kutatócsoportok köré szerveződik. Ez korszerű megoldás, ugyanakkor egyes esetekben szükség lenne a versengő csoportok közötti nagyobb együttműködésre.

Az MTA TK-ban kialakított szervezeti struktúra az összetett projektek megvalósítását támogatja. A kutatócsoport-vezetőket a főigazgató nevezi ki.

Az MTA KRTK átlátható és tudatosan alakított szervezeti struktúráját áttekintve az értékelők hangsúlyozták, hogy a működés kulcseleme a három, eredetileg egymástól független intézetben végzett

tudományos tevékenységek közötti szinergiák feltárása. Ezt a célt szolgálják például az intézetközi kutatócsoportok, amelyek tagjai a három tagintézetből érkeztek.

A TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézete több egymástól eltérő kutatási területen is aktív, az idegtudomány különböző területei mellett művelik a szociálpszichológiát is. Az Intézet korábbi átvilágításánál az értékelők azt javasolták, hogy a különböző területeken dolgozó kutatócsoportok törekedjenek a tudományos együttműködésre, ami a jelenlegi átvilágítást végzők szerint megvalósult.

8. *Az intézmény kutatásfinanszírozási szerkezetének és hatékonyságának értékelése; a kutatási infrastruktúra minősége és kibasználtsága*

Az MTA BTK bevételeinek több mint fele akadémiai támogatásból származott. A működési bevételek nagymértékben növekedtek. Az államháztartáson belülről származó bevételek 21,4 %-kal növekedtek, amelyben jelentős az elnyert NKFIH-pályázatok, illetve a kiadványcsoport fejlesztése és könyvkiadás érdekében bevont támogatások növekedése. A Humán Tudományok Kutatóháza az értékelők véleménye szerint megfelel egy korszerű kutatóházzal szemben támasztott infrastrukturális feltételeknek. A Központ megalakulása óta folyamatosan fejlesztik az informatikai infrastruktúrát mind a szerverek, mind a kliens számítógépek tekintetében.

Az MTA NYTI hazai és nemzetközi pályázási sikeressége jó. Ehhez a sikerességhez létfontosságú az alapellátás megőrzése. Az értékelők véleménye szerint a „Magyar Nyelv Nagyszótára” munkálatai magasabb alapfinanszírozással, 10-15 %-kal gyorsíthatók lennének. A nyelvtechnológiában lehetnek esélyek vállalati alapú finanszírozásra is.

Az MTA TK esetében az intézetek kutatási költségeinek jelentős arányát az MTA finanszírozta, a külső kutatási támogatások azt csak kiegészítették. A Politikatudományi Intézet témavezető lett egy H2020 pályázatban, ami komoly, financiálisan is jelentős teljesítményként értékelhető.

Az MTA-tól származó bevételek az MTA KRTK állandó alkalmazottak bérének kevéssel több, mint a felét fedezik, ezért a Központ erősen motivált kiegészítő pénzügyi források felkutatásában. Ezek a források tették lehetővé az Adatbank létrehozását, a fiatal kutatók bérének fedezését és a kutatócsoportok új H2020 projektekre történő felkészítését.

A TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézete esetében valamennyi kutatási tevékenységet pályázatokból fedeznek. A kutatók nagyon sikeresen pályáznak, a kutatócsoportok többségét a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal és a Nemzeti Agykutatási Program finanszírozza.

9. *Az intézmény tevékenységére jellemző egyéb sajátosságok (szinergiák, intézetközi és nemzeti tudományos hálózatszerű kapcsolatok, együttműködések)*

Az MTA BTK intézetei az ország fő reprezentánsai az adott szakterület nemzetközi közegében, a tudományterület nemzetközi szervezetei magyar képviselőinek többsége a kutatóközpontban dolgozik. Munkatársai számos hazai és nemzetközi folyóirat és könyvsorozat szerkesztőbizottságában és egyre több külföldi tudományos intézet felügyelőbizottságában foglalnak helyet. E minőségükben az országimázs legfontosabb alakítói közé tartoznak. Az MTA BTK összesen 28 hazai és 29 nemzetközi együttműködési szerződéssel rendelkezik, amelyek révén Franciaországtól Kazahsztánon át Kínáig rendelkezik tudományos kapcsolatokkal. A Központ megújította kapcsolatait az 1920. előtti Magyarország utódállamaival is, ezek olykor még diplomáciai feszültségek enyhítéséhez is hozzájárultak (pl. Horvátország esetében). Az MTA BTK sikert ért el azzal, hogy egyik intézete H-2020 projektben konzorciumvezetőként tudott pályázatot nyerni, és hogy egy újabban résztvevő lett.

Az MTA NYTI néha egymással is versengő tudományos kutatócsoportjai között célszerű növelni az együttműködést. Ennek formái lehetnek a közös erőforrás használat és közös alkalmazott fejlesztések készítése.

Az MTA TK keretet biztosít az intézetek közötti szinergiák kiaknázásának. A Politikatudományi Intézet a Szociológiai Intézettel közösen felelős a „European Social Survey” magyarországi adatfelvételéért, emellett több közös kutatás folyik a Jogtudományi Intézettel is együttműködve (ld. DEMOS, JUDICON, választáskutatások).

Az MTA KRTK esetében érdemes megemlíteni az intézetközi kutatócsoportokat, amelyek azokat a szinergiákat használják ki, amelyek a téma eltérő megközelítéséből adódnak a három intézetben. Az Adatbankban fejlesztett adatbázisokat több tucat magyar egyetem is használja.

A TTK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézetében kivétel nélkül minden kutatócsoport erős nemzetközi kapcsolatokat épített ki, elsősorban Európában és az USA-ban.

III. A bölcsészet- és társadalomtudományi terület intézeteinek értékelése

3.1. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont

Az értékelők hangsúlyozták a BTK kutatásainak fontosságát a magyar kulturális örökség fenntartása és megőrzése szempontjából. A Központ intézeteit és csoportjait az átvilágítást végzők általában kiválóra, néhány szempont esetében jóra értékelték, ez alól kivételt képez a Filozófiai Intézet, ahol két egymással ellentétes értékelés született.

A BTK interdiszciplináris kutatócsoportjaiban, pl. a Magyar Őstörténeti Témacsoportban, a Médiatudományi Kutatócsoportban, a Vidéktörténeti Témacsoportban az értékelők véleménye szerint jól működnek együtt a BTK különböző intézeteinek kutatói, fontos konferenciákat szerveztek és hiánypótló publikációkat jelentetnek meg.

3.1.1. Filozófiai Intézet

Az Intézet teljesítményét két értékelő nagyon ellentétes módon ítélte meg. Az egyik értékelő szerint csak egy-egy vezető kutató emelkedik ki az intézményből, és egy igazán sikeres kutatócsoportjuk van. Az intézménnyel kapcsolatos problémák szerinte politikai eredetűek: a kutatóhelyre rányomja a bélyegét a marxista hagyomány. (A csoportokra adott értékelése átlaga elégséges-közepes.) A másik értékelő szerint viszont a publikációik jó része neves külföldi kiadóknál jelenik meg nemzetközi szttenderdeknek megfelelően. Véleménye szerint az Intézet kiemelkedő szerepet játszik a hazai filozófiatörténet és történetírás emlékeinek feltárásában, megőrzésében. A kutatóhely sok kutatója veszi ki részét a nemzetközi tudományos életből, jelentős hazai és nemzetközi konferenciákat szerveznek. A felsőoktatásban leginkább PhD képzésben vesznek részt. Az Intézet kutatói között viszonylag nagy számban vannak fiatal kutatók, a kutatónők viszont alulreprezentáltak. Az Intézet az utóbbi években az értékelő szerint jelentős fejlődést ért el és a következő tíz évben előrelépés várható, ezért a csoportokat és az Intézet munkáját alapvetően kiválóra értékelte.

3.1.2. Irodalomtudományi Intézet

Az Intézet főbb eredményei közül kiemelkedik az új magyar irodalomtörténeti kézikönyvsorozat koncepcióterve, a már megkezdett kritikai kiadások eredményes folytatása (Arany János, Babits Mihály, Kölcsey Ferenc stb.) Az Intézet a tudományos kiadványok megjelentetése mellett fontos szerepet játszik a tudomány népszerűsítésben. A nemzeti irodalmi-kulturális örökség ápolásával az Irodalomtudományi Intézet egyes kutatócsoportjai nem pusztán szakterületük meghatározó műhelyei,

hanem kormányzati döntések előkészítői. A nemzeti kohézió erősítésével hosszú távon játszanak szerepet a fontos problémák kezelésében (pl. az elit értelmiség kivándorlása ellenében hatva). Az Intézet kutatói magasan kvalifikáltak, ugyanakkor az értékelők – a sokrétű feladatokhoz mérten – a források és a kutatói létszám növelését tartanák szükségesnek. Összességében az Intézet munkáját a legtöbb mutató tekintetében kiválóan ítélték.

3.1.3. Művészettörténeti Intézet

Az Intézet publikációs tevékenysége értékes és nemzetközi viszonylatban is jelentős eredményeket mutat fel. A megjelent publikációk száma jelentős, emellett nemzetközi szinten is fontos publikációkkal hívták fel a figyelmet a régi magyar művészet, illetve a 19. századi magyar művészet kutatási eredményeire és összképeire. Az Intézet jelentős gyűjteményeket gondoz: az MTA Művészeti Gyűjteményt és a Pszichiátriai Gyűjteményt. Részt vettek az MTA Székháza helyreállítását megelőző építészettörténeti tudományos dokumentáció és értékleltár elkészítésében, az MTA Könyvtára épületének értékvédelmi dokumentációjának összeállításában. Az Intézet tagjainak közreműködésével jelent meg 2018-ban a több mint 25 000 tételt számláló *Magyar építészettörténeti és műemléki bibliográfia 2001–2015*. Jelentős szerepet vállalnak a nemzetközi és hazai tudományos életben, az örökségvédelem területén is jelentős munkát végeznek. A kutatók minősített, magasan kvalifikált kutatók, ugyanakkor a bizottság tagjai a feladatokhoz képest a létszámot alacsonynak látják, amit első sorban a forráshiány okoz. Emellett problémát jelent a tudományos utánpótlás biztosítása is. A kutatóhely tevékenységét összességében kiválóan értékelik.

3.1.4. Néprajztudományi Intézet

Az értékelők szerint kiegyensúlyozottan magas a kutatóhely publikációs tevékenysége, sőt az elmúlt években ez enyhén emelkedő tendenciát mutat, különösen az idegen nyelvű publikációk aránya nőtt. Ez összefüggésben van a külföldi kutatóhelyekkel való kapcsolatokkal, másrészt a néhány éve ismét az Intézet keretei között szerkesztett *Acta Ethnographica Hungarica* c. folyóirat megjelenésével. Az Intézet kulcsszerepet játszik a népi kultúra széleskörű megismertetésében, továbbá vezető szerepet játszik a kulturális örökség meghatározásában (pl. a Szellemi Kulturális Örökség nemzeti- és UNESCO listáira való felterjesztések stb.). A nem európai kultúrák és társadalmak vizsgálata, a magyar etnológiai kutatások nemzetközi viszonylatban is erősek, amelynek egyetlen műhelye az Intézetben működik. A magyarság őstörténete és a tudománytörténeti sajátosságokból fakadóan e kutatások – Ázsia más területei és Afrika mellett – elsősorban Belső-Ázsiára és Szibériára koncentrálnak. A Kormány „keleti nyitás” politikájával összhangban egyre élénkülnek a tudományos kapcsolatok Kína, Mongólia, Oroszország irányába is. Kimondottan jó az Intézet korfája, az átlagéletkor az Intézet professor emeritusait és senior kutatóit is beszámítva 48 év. A különböző generációk jól dolgoznak együtt az NTI kiemelt, teamjellegű, csoportos kutatásaiban. 2017-től 2018. augusztus végéig működött az Intézet keretei között a „Kelet–Nyugat”. *Népi vallás a keleti és nyugati kereszténység határán: folyamatosság, változások és kölcsönhatások* elnevezésű kutatócsoport a humántudományokban ritka EU-s ERC pályázati támogatással. A kutatóintézetet és csoportjait az értékelők kiválóan értékelik.

3.1.5. Régészeti Intézet

Az Intézet tervátsátásokat és műszeres lelőhely felderítést végez országszerte, amelyhez Magyarország jelenleg legkorszerűbbnek mondható műszerparkját tudja használni. A hagyományos régészeti kutatások mellett fontos az archaeogenetika, amelyet a Harvard Medical Schoolal karöltve folytatnak. Egy másik projektjük bekerült a nagy presztízzsel bíró Shanghai Archaeological Forum 10 legjelentősebb terepi régészeti projektjei közé. Folytatódott az Intézet hagyományosan egyik legjelentősebb tudományos projektje, a *Magyarország Régészeti Topográfiájának* a kiadása. Az Intézet messzemenően teljesítette 2018-ra vállalt közfeladatait és hajtotta végre a hazai és nemzetközi tudományos projektekre épülő stratégiájának a megvalósítását. A Régészeti Intézet számos területen szoros együttműködést tart fenn hazai, régészképzést folytató felsőoktatási intézményekkel (az ELTE-n kívül a Szegedi

Tudományegyetemmel), tudományos fokozattal rendelkező vezető kutatói pedig bekapcsolódtak a régészeti doktori programokba. Az MTA BTK Régészeti Intézet meghatározó és iránymutató intézménye a hazai régészettudománynak, amely sikeresen teljesítette kettős célkitűzését, mind a közfeladatok teljesítése, mind pedig a nemzetközi és hazai tudományos kutatóprogramokban való részvétel terén.

3.1.6. Történettudományi Intézet

Az Intézetről és témacsoportjairól két, egymással lényegében összecsengő, a kutatóhelyet és csoportokat egy-két értékelési kategóriától eltekintve, kiválóan értékelő jelentés született. Az MTA BTK TTI a magyar történelem teljességét európai kontextusban vizsgálja, ennek eredménye az intézeti munkatársak által évente kiadott 50-70 könyv és a több száz tanulmány, amelynek köszönhetően az Intézet a magyar történettudomány vezető műhelye. Kiemelkedő eredmények egyrészt a magyar történetírás évtizedes (évszázados) adósságainak törlesztése területén születtek (Bél Mátyás országleírásának kritikai kiadása, magyarországi zsinatok forrásainak közzététele). Másrészt alapvető fontosságú összefoglalások és kézikönyvek készültek, illetve a nagyközönség számára is izgalmas, olykor szenzációsnak nevezhető felfedezések születtek (pl. Szulejmán szultán szigetvári türbéjének felfedezése, a Trianoni békére vonatkozó források feltárása). Az Intézet állami, kormányzati, önkormányzati vagy vállalati felkéréseknek is eleget tesz: részt vesz például az országgyűlési képviselők adatbázisának összeállításában, az Árpád-ház program megvalósításában, vagy éppen a Siemens magyarországi vállalat-történetének megírásában. Emellett az Intézet munkatársai állami, vagy tudományos intézmények számára végeznek szakértői tevékenységet: Steindl Imre Program, a Városliget Zrt., a Hungarikum Bizottság mellett működő Kulturális Örökség Ágazati Szakbizottság, a Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága, az Oktatási Hivatal számára készítettek szakértői véleményeket. Az Intézet fontos szerepet játszik a tudományos utánpótlás biztosításában is. Munkatársai számos elméleti és gyakorlati kurzust tartanak a legnagyobb hazai és külföldi egyetemeken, és aktív részt vállalnak a felsőfokú oktatásban is használható tananyagok kidolgozásában. A korosztályi összetételben egyre nagyobb részt képeznek a 40, illetve 50 év alatti kutatók. Jelentős az MTA-doktorok száma, és az Intézetben aktív korú akadémikusok is dolgoznak.

3.1.7. Zenetudományi Intézet

Az Intézet kutatási profilja széleskörű, ugyanis a kutatóintézethez értékes gyűjtemények is tartoznak. Az Intézet munkatársai az adott időszakban közel 450 publikációt soroltak fel (a mintegy 39 főállású kutatószám mellett), ami nagy teljesítmény. A publikációk típusainak palettája igen széles: a nemzetközi folyóiratoktól, az angol, német, és más idegen nyelvű könyvmegjelenésektől a magyar szakpublikációkig, illetve a népszerűsítő cikkekig, kritikákig terjed. Az Intézet társadalmi beágyazódása és közművelődési szerepe alapvető fontosságú, magától értetődő (pl. 2016-ban a Bartók- és Kodály-emlékévként keretében szakmai kiállítások, kiadványok és nemzetközi valamint hazai konferenciák szervezése). Az intézmény kutatói jelentős szerepet játszanak a hazai és nemzetközi tudományos életben és a felsőoktatásban. Problémát jelent a gyűjtemények feldolgozása és megőrzése biztosításának a finanszírozása (digitalizálás, adattárolás költségei), továbbá az Intézmény székhelyének felújítása.

3.2. MTA Nyelvtudományi Intézet

Az Intézet egészét az átvilágítást végzők általában kiválóra, néhány szempont esetében pedig jóra értékelték. A 16 kutatócsoport a csoport szintű értékelés során többnyire kiváló és jó minősítést kapott. Több kutatócsoport esetében a csoport eredményei - miképp a humán tudományokban igen gyakori - gazdasági szempontból közvetetten érvényesülnek pozitívan, elsősorban a közoktatásban, valamint a kultúra általános színvonalának az emelésében. Az Intézet 70 éve a magyar nyelvtudomány vezető kutató műhelye. Az elméleti alapkutatások szervesen kapcsolódnak az alkalmazásokhoz. Sok tekintetben segítik a hazai szakpolitikát, a nyelvpolitikától kezdve a logopédiáig, ugyanakkor a nemzetközi nyelvtudományban tekintettel arra, hogy magyarországi témákkal foglalkoznak, nem

játszanak meghatározó szerepet. Ezen a téren legtöbb munkájuk együttműködésekben valósul meg. Ez önmagában helyes és támogatja a magyar felsőoktatást, az értékelők véleménye szerint felveti azonban az innovációk intézményhez rendelésének érzékeny problémáit. Az MTA NYTI-ben folyó alap kutatások nemzetközi tekintetben is kiemelkedők. Az Intézet nyelvtechnológiai és egyéni nyelvi diagnosztikus fejlesztései innovációs szempontból hasznosíthatók, amit a vállalkozói szférától várt igények tovább motiválhatnak. Bizonyos elméleti területeken az Intézet nemzetközileg nemcsak kiemelkedő, hanem irányadó is. Az Intézet vezető szerepet játszik a hazai felsőoktatásban. Ennek kiemelkedő formája a két évtizede az Elméleti Nyelvészet ELTE-MTA Kihelyezett Tanszék működtetése. A kutatócsoportok egyetemi szerepvállalása alapján felmerül az az átfogó kérdés, hogy nem kellene-e az Intézetnek saját oktatási programokat megvalósítania. Egészében mind az intézeti kutatók kor szerinti megoszlása, mind a tudományos címek és tekintély alakulása biztosítja azt, hogy az Intézet, mint legalább 60 éve folytonosan, a kutatóvá nevelés és mentorálás fontos központja legyen. Ugyanakkor életkori okokból gondoskodni kell a vezetői utánpótlásról. Az Intézet hazai és nemzetközi pályázási sikeressége jó. Ehhez a sikerességhez létfontosságú az alapellátás megőrzése. A nyelvtechnológiában lehetnek esélyek vállalati alapú finanszírozásra is.

3.3. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont

Az értékelést végzők a Kutatóközpont intézeteit és csoportjait a legtöbb szempont szerint kiválónak minősítették, néhány szempont alapján jó értékelést adtak. Közvetlenül a főigazgató alá két kutatócsoport tartozik. A „Computational Social Science” elnevezésű csoporttal kapcsolatban a jelentés megállapítja, hogy kiemelkedő a kutatócsoport nemzetközi publikációs tevékenysége. A legfontosabb kutatási témájuk a még 2014-ben elnyert ERC pályázat *A pletyka és a reputáció dinamikája közösségekben* című kutatás. A szinergiák kiaknázása a csoport erőssége, hiszen átfedi az MTA TK minden intézetét, sőt más tudományterületen működő MTA intézeteket is. A *Gyerekesély Kutatócsoportnak* – amely részben a korábban működő „*Legyen jobb a gyerekeknek!*” Nemzeti Stratégia feladatait viszi tovább – még nem volt alkalma, hogy a tudományos teljesítőképeségét bemutassa. 2018-ban 2 magyar nyelvű tanulmányt publikáltak, illetve 1 impakt faktoros nemzetközi publikációt.

3.3.1. Jogtudományi Intézet

Az Intézet tudományos és publikációs teljesítményét az értékelő kiválóra minősíti, elsősorban a magyar nyelvű publikációk tekintetében, kiemelve az *Emberi jogi enciklopédia* című összeállítást. Felhívja rá a figyelmet, hogy a kutatóhálózat és az Intézet alapvető küldetése az alap kutatásokban ragadható meg. Kiemeli, hogy nem várható az Intézettől, hogy vállalati kapcsolatokkal rendelkezzen, így a társadalmi kapcsolatok más relációban értelmezhetőek (kutatóintézetek, egyetemek). Az Intézet kutatásaiban egyre jobban megjelenik a nemzetköziesedési folyamat.

3.3.2. Kisebbségkutató Intézet

Az Intézet megalakulásakor új kutatási irányokat jelöltek ki, így a fő alap kutatási területek mellett megjelentek a kisebbségi kompetenciákra összpontosító, valamint interdiszciplináris identitáspolitikai kutatások is. Az értékelés hangsúlyozza, hogy az Intézet kutatói nemzetközi presztízsű kiadóknál (Routledge, Palgrave) megjelent tanulmány-kötetekben publikáltak, a 2018-as év pedig e tekintetben is kiemelkedő. Felhívja a figyelmet a határon túli magyar kisebbségkutató műhelyekkel való kapcsolatok jelentőségére.

3.3.3. Politikatudományi Intézet

Az Intézet publikációs teljesítménye mind hazai, mind nemzetközi szinten kiemelkedő az értékelések alapján. Jelentős nemzetközi beágyazottságát mutatja a *DEMOS* című H2020 kutatás. A jelentés kiemeli, hogy a kutatóközponton belül a Politikatudományi Intézet rendelkezik a legkiterjedtebb nemzetközi kapcsolatrendszerrel. A hazai politikatudomány fejlesztésében való kiemelkedő szerepét

mutatja, hogy az Intézet adja ki a *Politikatudományi Szemlét*, amely a hazai politikatudomány egyetlen referált folyóirata.

3.3.4. Szociológiai Intézet

A jelentés megállapítja, hogy az Intézet publikációs teljesítménye hasonló a Politikatudományi Intézetéhez. Az egyik legfontosabb tevékenysége a nemzetközi együttműködésben megvalósuló *European Social Survey* hálózatban való részvétele. Az Intézet által kiépített adattár jelentőségére is felhívja a figyelmet, amely a társadalomtudományi kutatások pótolhatatlan elemeit alkotják. Több Magyarországon jelenlévő autógyárral (Audi, Mercedes), szakszervezettel és bankkal is kapcsolatot tartanak fenn, mivel a szociológia fontos szakágai az üzem- és munkaszociológia, illetve a komplex szervezetek szociológiája.

3.4. MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont

A Kutatóközpont teljesítményét az értékelők valamennyi értékelhető szempont tekintetében kiválóra értékelték. Az intézetek is többnyire kiváló, néhány esetben jó minősítés született. Az igen magas számú, összesen 19 kutatócsoport is jellemzően kiváló és jó értékelést kapott, átlagos teljesítményt mindössze két kutatócsoport egy-egy értékelési szempontja tekintetében állapítottak meg. Voltak olyan csoportok, amelyek valamennyi szempontra kiváló értékelést kaptak.

3.4.1. Közgazdaság-tudományi Intézet

Egy intézetet, amely olyan folyóiratokban képes publikálni, mint a *The Quarterly Journal of Economics* és a *Management Science*, - az értékelők véleménye szerint - világszerte a legkiválóbb intézmények között kell számon tartani, mert ez egyedülálló teljesítmény. A nemzetgazdasági kérdésekkel foglalkozó kutatócsoportok érthető módon kisebb nemzetközi figyelmet kapnak, azonban a magyar gazdasági élet vezető szereplőivel kiválóan együttműködnek. Az Intézet nemzetközi tekintélye mellett feltétlenül ki kell emelni az Adatbank létrehozását, amely a mikroszintű adatokat használó kutatásokat támogatja. Az Adatbankban fejlesztett adatbázisokat több tucat magyar egyetem is használja. A Közgazdaság-tudományi Intézet a kutatóhálózat egyik legjobban szervezett intézete, amely hatékony, teljesítmény alapú ösztönző rendszert működtet. Az Intézetben dolgozó kutatók kor szerinti megoszlása megfelelő. Sok fiatal nyert el jelentős pályázatokat, és ezzel az Intézet nemzetközi elismertségéhez is hozzájárulnak. Az Intézet a kutatóintézeti értékelés során valamennyi szempont tekintetében kiváló minősítést kapott. A Közgazdaság-tudományi Intézet csoportszintű értékelése során a 11 kutatócsoport közül két csoport minden szempontra maximális pontszámot kapott, a többi csoport teljesítményét pedig kiválóra és jóra értékelték.

3.4.2. Regionális Kutatások Intézete

Az MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete a hazai regionális kutatások zászlóshajója. Az Intézet profilját tekintve Magyarországon és a közép-kelet európai régióban is egyedülálló. Jó kapcsolatot ápol vállalatokkal, amely fontos alkalmazott tudományos tevékenységet eredményez. Számítalan hazai folyóirat, könyv, könyvfejezet és valamivel csekélyebb számú nemzetközi könyv és szerkesztett kötetben való együttműködés jelenti az Intézet fő publikációs tevékenységét. Az Intézet kutatói egyre inkább fontos nemzetközi folyóiratokban publikálnak és ennek a tendenciának már tapasztalhatók az első eredményei. Az Intézetben alkalmazott kutatók rendszeresen vesznek részt hazai és nemzetközi konferenciákon, a tapasztaltabb kutatók pedig tudományos társaságok irányító testületeiben, bizottságaiban végeznek aktív tevékenységet. Az Intézet fontos nemzetközi tudományos események szervezésében is részt vesz. A felsőoktatásban végzett tevékenység kapcsán kiemelendő, hogy irányító feladatokat vállalnak regionális tudományi tematikájú doktori iskolákban, valamint a regionális és környezeti gazdaságtan mesterszakok és doktori iskolák működtetésében. A kutatási eredmények terjesztéséhez kapcsolódó feladatok tekintetében fontos kiemelni a magyar regionális tudomány vezető tudományos orgánumainak gondozását. A Kárpát-medence régiói című monográfiásorozat például

nemcsak a tudósok, hanem a nagyközönség körében is kiváló fogadtatásra talált. A kutatók akadémiai fokozatok szerinti megoszlása nagyon jó. A kutatók 60%-a PhD fokozattal rendelkezik, 3,5 % az MTA doktora, és munkatársaik között van akadémikus is. Az értékelő bizottság tagjai veszélyt látnak abban, hogy középtávon az aktív akadémiai doktorok száma lényegesen csökkenni fog.

3.4.3. Világgazdasági Intézet

Az MTA KRTK Világgazdasági Intézet tekintélye nemzetközi viszonylatban számos tekintetben kiemelkedő. A szerény források ellenére az Intézet Közép- és Kelet Európában vezető kutatóintézet, amelynek kutatói a tudományos élet aktív és sikeres szereplői: az elmúlt évben több mint 200 független hivatkozást értek el, és szintén több mint 200 alkalommal szerepeltek nemzetközi konferenciákon az elmúlt évek alatt. Az Intézet profiljából adódóan az elért eredmények nem alkalmazhatók közvetlenül a mindennapi életben, azonban kutatói a tudományos, gazdaságpolitikai és üzleti konferenciák meghatározó szereplői. Néhányan vezető szerepet vállalnak rangos tudományos bizottságokban. A VGI munkatársai több egyetemen látnak el felsőoktatási tevékenységet, publikációik számos magyar egyetem tananyagát képezik. A kutatók kor szerinti megoszlása megfelelő, azonban több figyelmet kellene fordítani fiatalok, PhD jelöltek alkalmazására. Az alkalmazottak számának növelése lehetőséget biztosítana új kutatási területek felé való elmozdulásra. A vizsgált időszakban nem volt jellemző a fluktuáció. A szervezeti struktúra átlátható, a három kutatócsoport függetlenül, de egymással jól együttműködve dolgozik.

3.5. Az MTA Természettudományi Kutatóközpont Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézete

Az értékelő Bizottság az Intézet teljesítményét minden szempont tekintetében kiválóra értékelte. A kutatócsoportok is jellemzően kiváló és jó minősítést kaptak. Az Intézet négy különböző területen tevékeny: kognitív idegtudomány, kognitív- és fejlődépszichológia, az agyi tevékenység alapvető funkciói normál és kóros állapotban, szociálpszichológia. Ezekben a területeken a publikációs tevékenység megfelel a nemzetközi mércének. A kutatócsoportok többsége nemzetközi szinten magas színvonalon teljesít, eredményeiket magasan rangsorolt folyóiratokban publikálják. A korábbi átvilágítások eredményei átszervezésekhez vezettek, amelynek hatására a kutatócsoportok között erősebb együttműködés tapasztalható. Az elmúlt három évben a kutatócsoportok tudományos teljesítménye javult, különösen azoké, amelyek eredményei korábban nemzetközileg kevésbé voltak láthatók. Az Intézetben az alapkutatások mellett törekednek az eredmények gyakorlati alkalmazását is kifejleszteni. Az Intézet rendszeres szereplője a „Brain Research Days” elnevezésű eseménynek. Az Intézet kutatói számos nemzetközi konferenciát szerveztek, valamint konferenciák tanácsadó testületeinek munkájában vesznek részt. Nemzetközi folyóiratok szerkesztésében rendkívül aktívan vállalnak szerepet. A kutatók kor szerinti megoszlása a trendeknek megfelelően alakul, kivéve, hogy a középkorúak aránya a szokásosnál alacsonyabb. Az alkalmazottak kevesebb, mint harmada alapfinanszírozásból kapja a bérét, a többiek pályázatokból. Jóllehet, anyagi szempontból ez egy hatékony finanszírozási forma, a fiatal kutatók megtartása főként a pályázati eredményesség függvénye. Az Intézet kutatói nagyon sikeresen pályáznak, a kutatócsoportok többségét a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal és a Nemzeti Agykutatási Program finanszírozza. Kivételesen minden kutatócsoport erős nemzetközi kapcsolatokat épített ki, elsősorban Európában és az USA-ban.

IV. Összefoglaló megállapítások

Összességében megállapítható, hogy az értékelők a tudományterület kutatóinak tudományos minősítését megfelelőnek tartják. Javaslatként több esetben megfogalmazták, hogy az intézetekben törekedni kellene a több aktív korú akadémikus foglalkoztatására. Kiemelten fontos, hogy a munkafeltételek vonzóak legyenek a fiatal humán értelmiség tehetséges rétege számára. Ők azok, akik

közép- és hosszabb távon alkalmasak vezető kutatói szerepre, de éppen tehetségük és koruk miatt nagyon mozgékonyak, és – kedvezőtlen hazai viszonyok esetén – könnyen találnak külföldön kutatási lehetőségeket.

A KTEB-nek az értékelő testületek összetételére vonatkozó elvárása, mely szerint fontos, hogy – főként a bölcsészet- és társadalomtudományok területén – olyan szakértőket vonjunk be az értékelő munkába, akik ismerik régióink nemzeti és kulturális örökségének jelentőségét és védelmének szükségességét - maximálisan teljesült.